

Het onderwijs vernieuwen? Kijk naar Singapore!

Singapore scoort al jaren hoog op de kwaliteit van onderwijs. Waarom kijkt Nederland voor onderwijsontwikkeling niet gewoon af bij de beste uit de klas? Docent Annette Bolder neemt ons mee op studiereis naar de Aziatische eilandstaat.

Door
**ANNETTE
BOLDER**

Het borrelt en het broeit: docenten en schoolleiders worstelen met vragen. Onderwijsontwikkelaars introduceren flexibele leerroutes, formatief evalueren en een driejarige brugklasperiode als mogelijke oplossingen. Nieuwe ambitieuze vormen van onderwijs doen hun intrede. De behoefte aan onderwijsvernieuwing in Nederland is groot. Voor onderwijsontwikkeling wordt in ons land veel in dezelfde vijver gevist, terwijl we ook kunnen kijken naar goede voorbeelden over de grens.

Naar school in Singapore

Als ervaren docent in het Nederlandse voortgezet onderwijs, ben ik al jaren betrokken bij onderwijsontwikkeling. Om deze reden heb ik Singapore vaak bezocht. Al vijf jaar op rij bezoek ik het kleinste land van Zuidoost-Azië. Ik bouwde er een bijzonder netwerk op van onderwijsdeskundigen. En hoewel ik op onderdelen ook kanttekeningen plaats, ben ik overwegend enthousiast over hun eigentijdse en innovatieve onderwijssysteem.

‘Het onderwijs in Singapore floreert.’

Duidelijk is dat het onderwijs in Singapore floreert. Het land vertegenwoordigt met stip de eerste plaats op de PISA-ranglijst, op alle onderdelen: wetenschap, lezen en wiskunde. PISA staat voor Programme for International Student Assessment. Het belang van onderwijs als menselijk kapitaal – het geheel van competenties, kennis, sociale en persoonlijke vaardigheden die economisch waardevol zijn – wordt in Singapore door iedereen onderschreven. Onderwijs is een grote verbindende factor onder de bevolking. Dat de Aziatische eilandstaat de laatste jaren piekt in alle internationale onderwijsklasseringen is geen geheim (naast PISA ook prestatieometers TIMSS en PIRLS). In het Westen leeft het beeld dat Singapore die topospositie dankt aan prestatiedruk, buitenschoolse bijles en kennisdrillen. Ik denk dat de realiteit genuanceerder is.

Onder de indruk

Tijdens mijn laatste bezoek aan Singapore, samen met een groep studenten, werd uit gesprekken met de leerlingen daar al snel duidelijk dat zij veelal dezelfde ideeën, verlangens en toekomstverwachtingen hebben. Naast een goed pakket aan basiskennis, zoekt een jongere naar vaardigheden en handvatten om zich te ontplooiën en staande te houden in een razendsnel veranderende samenleving. Ondanks de

verschillen in cultuur en gemeenschap, zijn er veel parallellen te vinden.

Ik raakte onder de indruk van de zogenoemde *co-curriculum activities* waaraan de leerlingen in Singapore standaard deelnemen. Dit zijn activiteiten, naast het reguliere rooster, die er vooral op gericht zijn de sociale vaardigheden van leerlingen te versterken. Er wordt geïnvesteerd in vaardigheden als weerbaarheid, samenwerken, reflecteren, overtuigen en leidinggeven.

It's cool to be kind, was het thema van één van de scholen die ik bezocht. Ik vond het gewaagd en treffend tegelijk. Iedereen knapt op van een beetje vriendelijkheid. Vriendelijkheid is in ons land bijna gedegradeerd tot een soort sukkeligheid, terwijl dat volgens mij het verschil kan maken. Laat leerlingen nadenken over hun gedrag en welke invloed dat heeft op anderen. Welke positieve bijdrage kunnen zij leveren aan de wereld om hen heen? Met een vriendelijke houding kun je verschil maken. Tegelijkertijd vergt het oefening om kritisch en genuanceerd te blijven. Natuurlijk; het zijn pubers die je niet moet opzadelen met *alle shit* die er in de wereld speelt, maar je kunt jongeren wel laten nadenken over welke waarden zij zelf hebben.

Burgerschap en basisvaardigheden

Wat dit dan te maken heeft met de basisvaardigheden, zoals taal, wiskunde en lezen? Ik zie een grote samenhang. Zo is er ook in Nederland de laatste tijd veel aandacht om het begrip ‘burgerschap’ invulling te geven binnen meerdere lessen, zodat het zich niet beperkt tot één vak zoals maatschappijleer. In het kort is burgerschap dat je je leert verhouden tot jezelf, de ander en de samenleving. Het gaat erom dat leerlingen nadenken over wat zij belangrijk vinden en in gesprek gaan met zowel gelijkgestemden als andersdenkenden. Bij het verbeteren van basisvaardigheden voldoet het niet om bijles als belangrijkste middel te zien. Wanneer leerlingen zich beter voelen, betekent dit zonder twijfel een enorme vooruitgang in de motivatie.

Neuropsycholoog Jelle Jolles zegt bijvoorbeeld: ‘Jongeren moet je steunen, sturen en prikkelen. Executieve functies zijn essentieel voor het leren en de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Het zijn vaardigheden als plannen, organiseren en problemen oplossen, maar ook zelfinzicht, zelfregulatie, eigen emoties herkennen en beschrijven, empathie en consequenties van gedrag overzien. Daar moeten we in het onderwijs veel meer aandacht aan besteden.’

School en bedrijfsleven

Leerlingen in Singapore zijn nauw betrokken bij alles wat er gebeurt in hun gemeenschap en de onderwijsinstellingen werken nauw samen met bedrijven. Het onderwijs is er toekomstgericht; er wordt waarde gehecht aan innovatie en duurzaamheid. Het denken en handelen is proactief. Versterkt techniekonderwijs is in Nederland al zichtbaar: steeds meer meisjes kiezen voor techniek. Toch kan dit aandeel beter; in Singapore is de verdeling bijna fiftyfifty.

Samenwerken met het bedrijfsleven op het gebied van innovatie is daar dan ook heel gebruikelijk, net als de samenwerking met universiteiten. Op de middelbare school krijgen de leerlingen een paar keer per week les van een professor van de universiteit, zodat het voortgezet onderwijs beter aansluit op het beroepsonderwijs of universiteit.

Vanuit de school waar ik lesgeef reisde ik tweemaal met leerlingen naar Singapore. De eerste keer met een groep technische hoogvliegers voor de jaarlijkse CanSat-competitie. Een leerling uit die groep werkt nu aan diverse projecten tijdens zijn studie Aerospace aan de TU Delft. Daarna bezocht ik het land samen met zes meiden binnen het thema ‘vrouwen en leiderschap’. De scholen daar kennen leiderschapsprogramma's specifiek voor meisjes. Het lijkt zijn vruchten af te werpen als je ziet hoeveel vrouwen er hoge posities hebben. Op locatie bezochten we bedrijven en spraken we met CEO's. De zes meiden hebben in een week zoveel gezien en geleerd, dat ze nu met andere ogen naar bestaande situaties in Nederland kijken. Met deze jonge vrou-

wen onderhoud ik nog steeds contact en daarnaast willen zij zich inzetten voor de organisatie van de studiereizen die ik organiseer.

Het zijn mooie voorbeelden van ontwikkelingen bij leerlingen na een studiereis naar Singapore: het samenwerken met bedrijven, leerlingen meer laten meedenken over allerlei zaken, ontwerpen laten maken en daadwerkelijk laten uitvoeren.

‘Leerlingen zijn betrokken bij alles wat er gebeurt in hun gemeenschap.’

Wijzer worden

Het onderwijs staat in Singapore hoog in het aanzien. Er wordt veel geld in geïnvesteerd en alleen de beste studenten worden docent. Er worden dan ook hoge eisen gesteld aan leraren, als tegenprestatie krijgen ze respect, een goed salaris en veel doorgroeimogelijkheden.

Het is een kennisland en daar werken ze hard voor, maar ze willen hun kennis ook graag delen. Ze zijn oprecht belangstellend naar onze ervaringen, en doen daar weer hun voordeel mee. Zodra men bereid is ervaringen te delen en kennis te verspreiden, ontstaan er mooie initiatieven waarvan alle onderwijsprofessionals wijzer worden. ●

Meer informatie: www.beautifulconnectionsingapore.com

